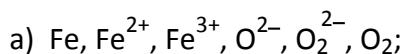

Задача 38. Кои атоми от изброените вещества и йони могат да се проявяват като окислител, редуктор и като окислител и редуктор:

Подкрепете отговора си с подходящи химични взаимодействия, изразени с молекулни и електроно-йонни уравнения.

Решение:

За теоретичните постановки за окислително-редукционни процеси – виж решението на Задача 030.

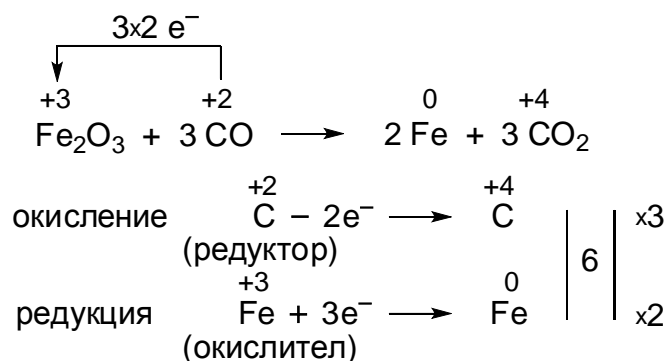
а)

окислител	редуктор	окислител и редуктор
Fe ³⁺ , O ₂	Fe, O ²⁻	Fe ²⁺ , O ₂ ²⁻

След като е определено, съгласно по-долу изложените разсъждения, кои атоми от изброените вещества и йони могат да се проявяват като окислител, като редуктор и като окислител и редуктор е необходимо да се намерят примери за химични реакции, при които протичат следните електронни преходи:

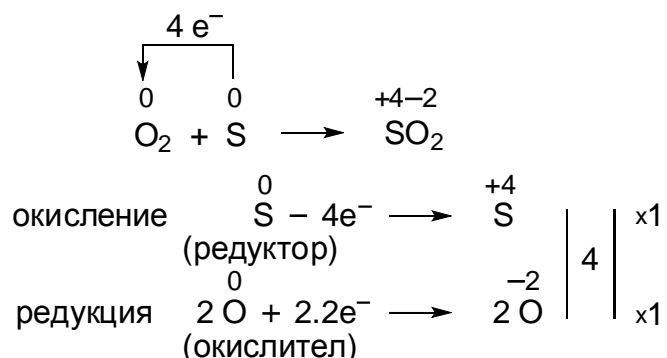

Железните йони във висшата си степен на окисление +3 се проявяват само като окислител. Например при взаимодействие на дихлорен триоксид с въглероден оксид се получава металът желязо и киселинният оксид въглероден диоксид. Процесът е окислително редукционен. Железните йони са окислител в реакцията, защото приемат три електрона и намаляват степента си на окисление до нулева. Електроно-йонните уравнения са записани след молекулното уравнение.

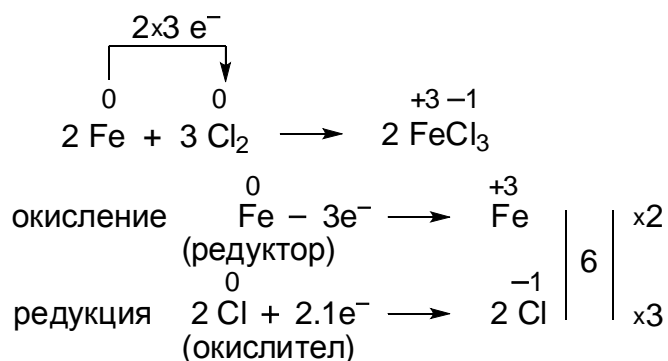
Простото вещество кислород се проявява като окислител в химичните реакции, защото може да приема електрони, понижавайки степента си на окисление до -2 в оскиси или -1 в пероксиди. Като изключение може да се посочи съединението на кислорода с по-електроотрицателния от него флуор. Във флуорния оксид (кислороден дифлуорид) OF_2 кислородът е от $+2$ степен на окисление.

При изгаряне на сяр в кислородна среда се получава киселинният оксид серен диоксид. Атомите на кислорода са окислител, защото приемат по два електрона и понижават степента си на окисление до -2 . Електронно-йонните уравнения са записани под молекулното уравнение.

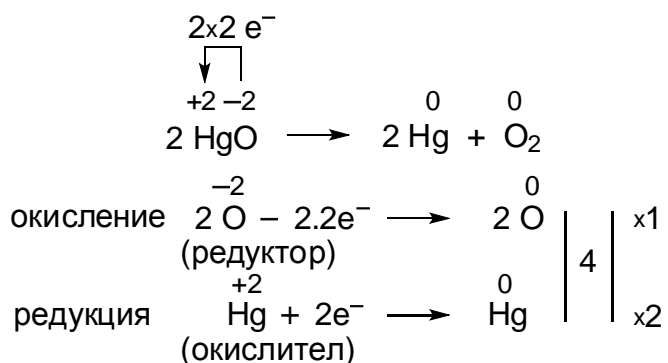

Атомите на металите се проявяват само като редуктори.

Простото вещество желязо взаимодейства с хлор, при което се получава безкислородната сол железен трихлорид. Атомите на желязото са редуктор в реакцията, защото отдават по три електрона и повишават степента си на окисление от 0 до $+3$. Електронно-йонните уравнения са записани под молекулното уравнение.

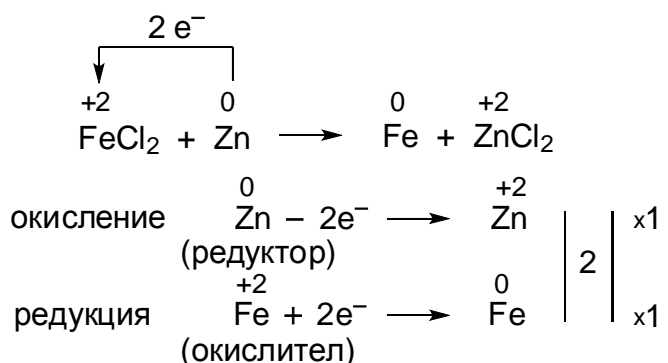

Неметалите в нисшата си отрицателна степен на окисление могат да се проявяват само като редуктори, отдавайки електрони и повишавайки степента си на окисление. Живачният (II) оксид при нагряване се разлага до простите вещества живак и кислород. При това кислородът в HgO се проявява като редуктор, като отдава електрони и повишава степента си на окисление от -2 до нулева. Електронно-йонните уравнения са записани под молекулното уравнение.

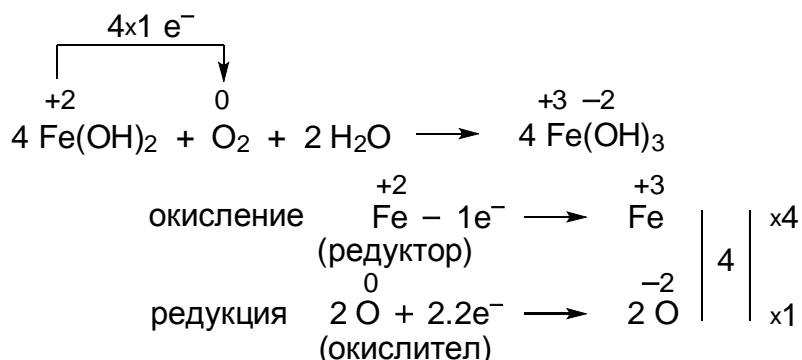

Преходните метали в междинна степен на окисление могат да се проявяват като окислител и като редуктор.

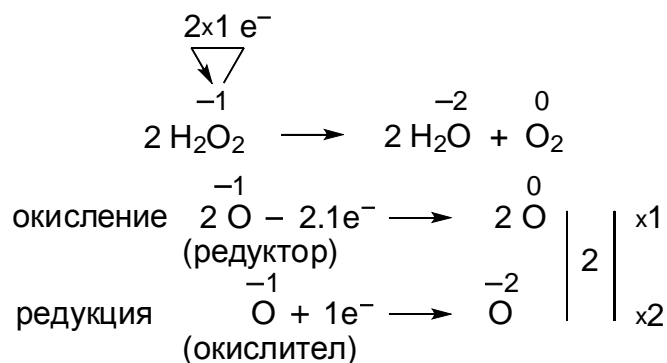
При взаимодействието на воден разтвор на железен дихлорид с преходния метал цинк, Fe²⁺ се проявяват като окислител. Те приемат два електрона като понижават степента си на окисление до нулева. Електронно-йонните уравнения са записани под молекулното уравнение.

При окислението на бледозелената утайка от железен дихидроксид от кислорода на въздуха Fe^{2+} йони се проявяват като редуктор. Те отдават по един електрон, повишавайки степента си на окисление до +3. Електронно-йонните уравнения са записани под молекулното уравнение.

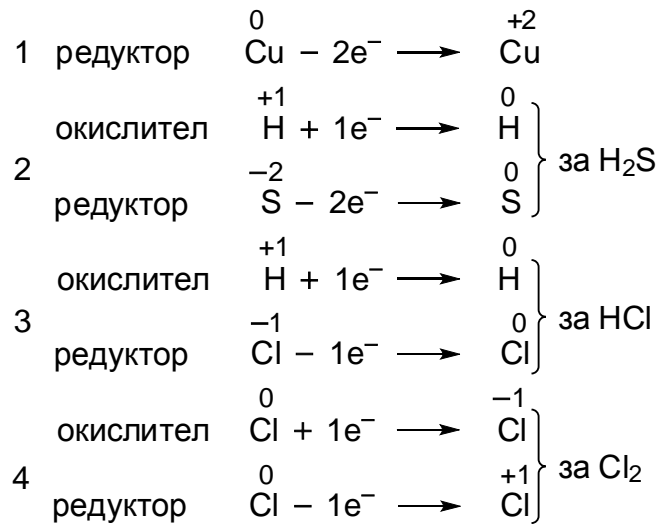
Кислородът в пероксидния йон O_2^{2-} може да участва в реакции като окислител и като редуктор. Пример за такова взаимодействие е разлагането на водородния пероксид до вода и кислород. Реакцията е на диспропорциониране, защото пероксидният йон е едновременно окислител и редуктор в процеса. Електронно-йонните уравнения са записани под молекулното уравнение.

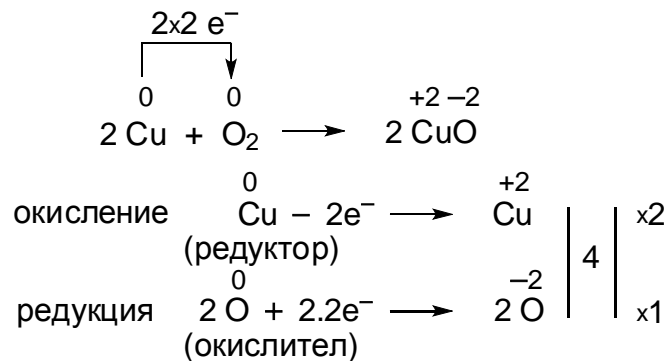
б)

окислител	редуктор	окислител и редуктор
няма	Cu	H_2S , HCl, Cl_2

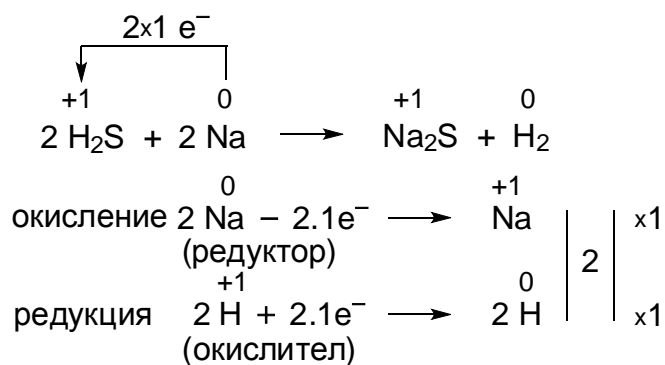
След като е определено, съгласно по-долу изложените разсъждения, кои атоми от изброените вещества и йони могат да се проявяват като окислител, като редуктори и като окислител и редуктори е необходимо да се намерят примери за химични реакции, при които протичат следните електронни преходи:

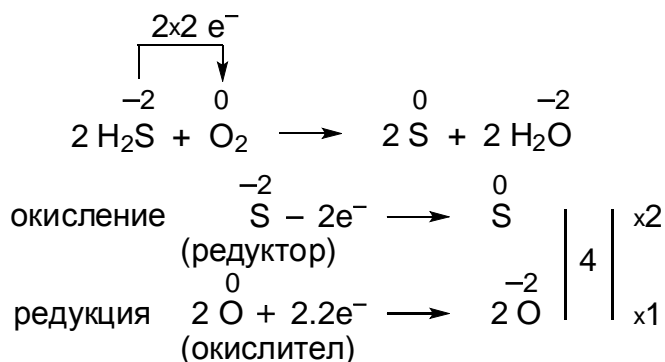
Атомите на всички метали участват само като редутори в окислително-редукционни процеси. При нагряване на медна пластина в пламъка на спиртна лампа тя се покрива със слой от черен меден оксид. В процеса медта е редутор. Тя отдава електрони и повишава степента си на окисление. Електронно-йонните уравнения са записани под молекулното уравнение.

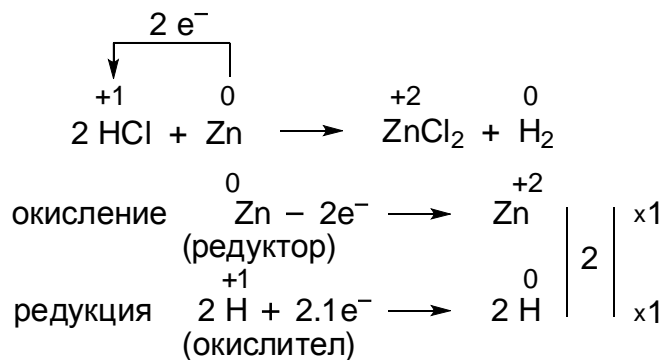
Водородът в +1 степен на окисление в сероводорода при взаимодействие със силно активни метали се проявява като окислител. Натрият е с по-силно изразени редуционни свойства от водорода (намира се преди водорода в реда на относителната активност на металите) и може да го измести от сероводорода. При това водородът намалява степента си на окисление от +1 до 0, приемайки електрони. Следователно в този процес сероводородът се проявява като окислител. Електронно-йонните уравнения са записани под молекулното уравнение.

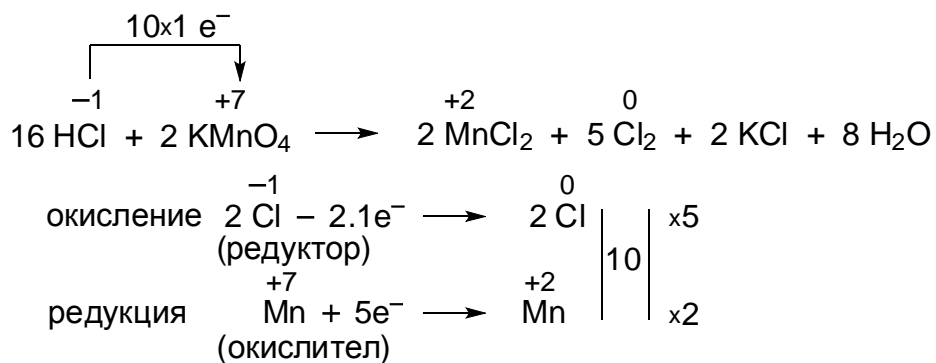
Сероводородът може да се проявява и като редуктор. При непълно изгаряне на сероводород се получава простото вещество сяра и се отделя вода. Сярата повишава степента си на окисление от -2 до 0 , отдавайки електрони и следователно сероводородът се проявява като редуктор в реакцията. Електронно-йонните уравнения са записани под молекулното уравнение.

Хлороводородът може да се прояви и като окислител и като редуктор. Водородните катиони в солната киселина при взаимодействие с активни метали се проявяват като окислител. Цинкът е с по-силно изразени редукционни свойства от водорода (намира се преди водорода в реда на относителната активност на металите) и може да го измести от солната киселина. При това водородът намалява степента си на окисление от $+1$ до 0 , приемайки електрони. Следователно в този процес хлороводородът се проявява като окислител. Електронно-йонните уравнения са записани под молекулното уравнение.

Хлороводородът се проявява като редутор при взаимодействието си с калиев перманганат. В тази реакция хлорът повишава степента си на окисление от -1 до 0 , отдавайки електрони. В процеса освен простото вещество хлор се получава манганов дихлорид, калиев хлорид и вода. Електронно-йонните уравнения са записани под молекулното уравнение.

Простото вещество хлор може да се прояви като окислител и като редутор в химични взаимодействия. При реакция между хлор и вода се получава солна и хипохлориста киселина. Хлорът е едновременно редутор (повишава степента си на окисление от 0 до $+1$ в хипохлористата киселина) и окислител (приема електрони и понижава степента си на окисление от 0 до -1 в солната киселина). Такива реакции, в които атом или йон изпълнява едновременно роля на окислител и редутор се наричат реакции на диспропорциониране. Електронно-йонните уравнения са записани под молекулното уравнение.

